

WÓJT GMINY TRAWNIKI

Urząd Gminy Trawniki
Trawniki 605, 21-044 Trawniki

2972.24.DG

Wpłynęło dn. 29-03-2024

Przyjęto przez : Patrycja Pylak

p. Posiedzenie

Trawniki, dnia 29 marca 2024 r.

OPS.020.3.2024

RADA GMINY TRAWNIKI

Wójt Gminy Trawniki w załączeniu przekazuje *Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2023 wraz ze wskazaniem potrzeb związanych z realizacją zadań*”.

Z poważaniem

Damian Baj
WÓJT
Damian Daniel Baj

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trawnikach
TRAWNIKI 636, 21-044 Trawniki

Trawniki, dnia 29 marca 2024 r.

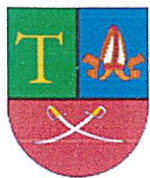
OPS.020.2.2024

WÓJT GMINY TRAWNIKI

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trawnikach w załączeniu przekazuje *Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2023 wraz ze wskazaniem potrzeb związanych z realizacją zadań*”.

Z poważaniem

Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Trawnikach
I. Maluga
Iwona Maluga

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W TRAWNIKACH

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU
WSPIERANIA RODZINY ZA ROK 2023**

**WRAZ ZE WSKAZANIEM POTRZEB ZWIĄZANYCH
Z REALIZACJĄ ZADAŃ**

WSPIERANIE RODZINY_____

TRAWNIKI 2024 R.

I. ZAKRES PRZEDMIOTOWY ORAZ ZAŁOŻENIA USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.), określa:

- zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków,
- zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Założeniem podstawowym ustawy jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, zwłaszcza jeśli ma ona trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Chodzi o zapewnienie pomocy, która wyeliminuje potrzebę umieszczania dziecka w pieczy zastępczej oraz zapewni szybki powrót do rodziny po okresowym pobycie poza nią. Kierując się tą ideą, w przepisach ustawowych duży nacisk położono na działania profilaktyczne, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i zapobiegające powstawaniu dysfunkcji.

Profilaktyka rodzinna jest realizowana przede wszystkim przez gminne i powiatowe instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny i jest w głównej mierze skierowana do rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą domową, ubogich i zagrożonych ubóstwem. Obejmuje również spokrewnione rodziny zastępcze, a także usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

Istotne znaczenie ma tutaj praca z rodziną, prowadzona m.in. w formie wsparcia asystenta rodziny, konsultacji i specjalistycznego poradnictwa, pomocy prawnej w zakresie

prawa rodzinnego, mediacji i terapii rodzinnej oraz organizowania grup wsparcia dla rodziców.

Artykuł 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa, iż w terminie do 31 marca każdego roku Wójt Gminy składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby w tym zakresie. Rada Gminy biorąc pod uwagę zgłoszone potrzeby, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

II. ZADANIA GMINY REALIZOWANE ZGODNIE Z ZAPISAMI USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zadania własne gminy z zakresu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej ujęte zostały w art. 176 ustawy, tak więc do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa; organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających; prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; kosztów związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego stosowanego do realizacji świadczeń rodzinnych;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Gminę należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi. Gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez wojewodę.

2.1. Wspieranie rodziny

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Przy wspieraniu rodziny należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- 2) powrotu do rodziny;
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego;
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

W art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej został określony zakres przedmiotowy pomocy, jakiej należy udzielić rodzinie doświadczającej trudności, polegającej w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie: pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. **Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem**, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Rodzina może otrzymać wsparcie ze strony: instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny; placówek wsparcia dziennego oraz rodzin wspierających.

2.2. Praca z rodziną

Pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie: konsultacji i poradnictwa specjalistycznego; terapii i mediacji; usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych; pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego; organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”. Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy. Po przeprowadzeniu wywiadu pracownik socjalny dokonuje diagnozy sytuacji rodziny, a jeżeli z diagnozy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie. Po otrzymaniu wniosku o przydzielenie asystenta, kierownik ośrodka pomocy społecznej:

- 1) przydziela rodzinie asystenta rodziny albo
- 2) występuje do jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną, o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny albo
- 3) występuje do podmiotu, któremu gmina zleciła realizację pracy z rodziną o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

W przypadku, gdy rodzicem wychowującym dziecko jest małoletni opuszczający młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład poprawczy, pracownik socjalny przeprowadza u tego rodzica wywiad środowiskowy, a następnie kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela temu rodzicowi asystenta rodziny.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Asystentem rodziny może być osoba, która:

- 1) posiada: wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie lub praca socjalna lub wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku uzupełnione szkoleniem z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną i udokumentuje co najmniej roczny staż pracy z dziećmi lub rodziną lub studiami podyplomowymi obejmującymi zakres programowy szkolenia określony w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r., Nr 272, poz. 1608) i udokumentuje co najmniej roczny staż pracy z dziećmi lub rodziną lub wykształcenie średnie lub średnie branżowe i szkolenie z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną, a także udokumentuje co najmniej 3-letni staż pracy z dziećmi lub rodziną;

- 2) nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;
- 3) wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 5) nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

Asystent rodziny jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach oraz samokształcenie.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym (plan pracy obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawiera terminy ich realizacji i przewidywane efekty);
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) udzielanie wsparcia dziecku przez towarzyszenie mu podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem, o których mowa w art. 76a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37) – „na wniosek oskarżonego, który nie ukończył 18 lat, podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem może być obecny jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęć oskarżony pozostaje.”

- 13) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 14) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 15) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923);
- 16) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 17) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny kierownikowi jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną, lub podmiotowi, któremu gmina zleciła organizację pracy z rodziną.
- 18) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 19) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 20) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 21) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Asystent rodziny, w związku z wykonywaniem swoich zadań, ma prawo do:

- 1) wglądu do dokumentów zawierających dane osobowe członków rodziny, niezbędne do prowadzenia pracy z rodziną, w tym: imię i nazwisko, datę urodzenia, obywatelstwo, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, wykształcenie, zawód, miejsce pracy, źródła dochodu, dane dotyczące warunków mieszkaniowych, dane dotyczące sytuacji prawnej oraz aktualnego miejsca pobytu dziecka, dane o rozwoju psychofizycznym dziecka;
- 2) występowania do właściwych organów władzy publicznej, organizacji oraz instytucji o udzielenie informacji, w tym zawierających dane osobowe, niezbędnych do udzielenia pomocy rodzinie;
- 3) przedstawiania właściwym organom władzy publicznej, organizacjom oraz instytucjom ocen i wniosków zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw rodzin.

Asystent rodziny, wykonując czynności w ramach swoich obowiązków, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.

2.3. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta.

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą **rodziny wspierającej**. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej

trudności w: opiece i wychowaniu dziecka; prowadzeniu gospodarstwa domowego; kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy.

III. REALIZACJA BUDŻETU W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Na realizację zadań własnych wynikających z realizacji zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Ośrodek dysponował w 2023 roku kwotą **644 600,00 zł** w rozdziałach 85504 – Wspieranie rodziny, 85508 – Rodziny zastępcze i 85510 – Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych. Wielkości środków przeznaczonych na realizację zadań wynikających z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały przedstawione w Tabeli Nr 1.

Tabela Nr 1. Środki przeznaczone w 2023 r. na realizację zadań wynikających z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

ŚRODKI NA REALIZACJĘ ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ	
– działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	440 000,00 zł
– rodziny zastępcze	142 500,00 zł
– wspieranie rodziny - koszty zatrudnienia 1 asystenta rodziny	57 636,00 zł
– koszt delegacji służbowych	3 964,00 zł
– zakup materiałów i wyposażenia	0,00 zł
– zakup usług pozostałych	0,00 zł
– szkolenia asystenta rodziny	500,00 zł
RAZEM:	644 600,00 zł

Źródło: opracowanie własne

Środki finansowe ujęte w budżecie na realizację zadań zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zabezpieczyły przewidywane potrzeby w 2023 roku. Wydatkowano łącznie kwotę 606 611,02 zł co stanowiło 94,11 % przyjętego planu.

Poniżej w Tabeli Nr 2 została zamieszczona szczegółowa analiza wydatkowania środków na poszczególnych zadaniach.

Tabela Nr 2. Analiza wydatkowania środków na realizację zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

ŚRODKI NA REALIZACJĘ ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ	
– działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	412 788,23 zł
– rodziny zastępcze	139 366,45 zł
– wspieranie rodziny - koszty zatrudnienia 1 asystenta rodziny	50 675,32 zł
– koszt delegacji służbowych	3 421,02 zł
– zakup materiałów i wyposażenia	0,00
– zakup usług pozostałych	0,00
– szkolenia asystenta rodziny	360,00
RAZEM:	606 611,02 zł

Źródło: opracowanie własne.

IV. ZADANIA Z OBSZARU WSPIERANIA RODZINY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W TRAWNIKACH

4.1. Dane statystyczne dotyczące rodzin funkcjonujących na terenie Gminy Trawniki

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2023 roku objął wsparciem (świadczeniami bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę i źródło finansowania, pracą socjalną) 97 rodzin, z liczbą osób w rodzinach wynoszącą 177, przy czym ze świadczeń pieniężnych skorzystało 81 rodzin o liczbie 104 osób w rodzinach, a świadczenia niepieniężne udzielono dla 35 osób z 11 rodzin, w których funkcjonuje 59 osób.

Tabela Nr 3 obrazuje liczbę mieszkańców Gminy Trawniki, natomiast Tabela Nr 4 liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2023 z wyszczególnieniem liczby posiadanych przez nich dzieci.

Tabela Nr 3. Liczba ludności zamieszkalej na terenie Gminy Trawniki w latach 2019-2023

Liczba ludności zamieszkalej na terenie Gminy Trawniki w latach 2019-2023				
ROK 2019	ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
8 843	8 800	8 646	8 557	8 492

Źródło: opracowanie własne

Gminę Trawniki na dzień 31 grudnia 2023 roku zamieszkiwało 8 492 mieszkańców. Ośrodek Pomocy Społecznej w Trawnikach na dzień 31 grudnia 2023 roku objął wsparciem 97 rodzin, w tym 177 osób w rodzinach – dane zawarte zostały w Tabeli Nr 4.

Tabela Nr 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2023

Rok	Ogółem rodzin	Liczba osób w rodzinach	Rodziny z 1 dzieckiem	Rodziny z 2 dzieci	Rodziny z 3 dzieci	Rodziny z 4 dzieci i więcej
2019	193	415	10	16	11	6
2020	190	401	12	14	6	8
2021	159	319	10	10	2	4
2022	178	380	17	17	4	5
2023	97	177	6	8	6	4

Źródło: opracowanie własne

Analizując ilość osób objętych wsparciem systemu pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Gminy Trawniki w 2023 r. pomocą objęto 2,08 % mieszkańców. Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Gminę obowiązek udzielania pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Najwięcej rodzin korzystających z pomocy społecznej przypada na rok 2019, najmniej w 2023 roku. Z powyższej tabeli wynika również, że w 2023 r. najliczniejszą kategorię stanowią rodziny z jednym, dwójką i trójką dzieci, najmniej rodziny z czwórką dzieci i więcej.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej borykają się z różnymi problemami, które najczęściej wynikają z ubóstwa, bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemocy stosowanej w rodzinach oraz choroby alkoholowej. Poniższa Tabela Nr 5 obrazuje liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z podziałem na rodzaj trudnej sytuacji życiowej.

Tabela Nr 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2023 z podziałem na powody trudnej sytuacji życiowej.

LP.	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	ROK 2019	ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
1.	Ubóstwo	176	153	127	94	88
2.	Bezrobocie	116	102	84	52	57
3.	Długotrwała lub ciężka choroba	46	37	34	17	27
4.	Niepełnosprawność	85	80	73	41	55
5.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	22	22	10	11	7
6.	Rodziny niepełne	15	16	6	8	4
7.	Rodziny wielodzietne	2	3	2	3	1
8.	Przemoc w rodzinie	4	0	0	1	0
9.	Alkoholizm	27	26	17	9	6

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z danych najwięcej rodzin korzystało z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, na drugim miejscu plasuje się bezrobocie, kolejną przesłanką to niepełnosprawność. Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 2019 r. i w 2020 r. korzystało po 22 rodziny, natomiast w 2023 widoczny jest spadek do lat wcześniejszych. Analizując dane Ośrodka należy stwierdzić również, że w danej rodzinie występuje korelacja powodów przyznawania pomocy.

Pracownicy socjalni w trakcie wykonywania czynności służbowych podejmują działania na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym między innymi poprzez świadczenie pracy socjalnej oraz udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej.

Praca socjalna prowadzona jest zarówno w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, jak i zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Zestawienie rodzin objętych pracą socjalną w latach 2019-2023 ilustruje Tabela Nr 6.

Tabela Nr 6. Praca socjalna w OPS w Trawniskach w latach 2019-2023

ROK	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
2019	193	415
2020	190	401
2021	159	319
2022	167	366
2023	97	177

Źródło: opracowanie własne

Pracownicy socjalni oraz asystent rodziny realizują szereg zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

zastępczej, których celem jest dbanie o rodzinę jako naturalne środowisko wychowawcze. Na bieżąco monitorują sytuację rodzin z terenu Gminy, szczególnie uwzględniając rodziny, w których istnieje zagrożenie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. W razie potrzeby pomagają w rozwiązywaniu wszelkich sytuacji kryzysowych tak, aby rodzina mogła prawidłowo funkcjonować. Tutaj należy uwzględnić również pracę asystenta rodziny. Tabela Nr 7 prezentuje liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Trawniki w latach 2019-2023.

Tabela Nr 7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Trawniki w latach 2019-2023

ROK	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI W RODZINACH
2019	11	33
2020	10	26
2021	10	27
2022	13	29
2023	13	28

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższych danych największa liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny przypada na lata 2022 - 2023.

Umieszczenie dziecka w zastępczym środowisku opiekuńczo-wychowawczym, ma miejsce jedynie w sytuacji, gdy inne środki nie mogą doprowadzić do wyeliminowania zagrożenia dobra dziecka. O przesłankach stanowiących o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej w sposób zwięzły i kompleksowy wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z 9 czerwca 1976 r. stwierdzając, że umieszczenie w pieczy zastępczej „(..) jest niezbędne, gdy środowisko rodzinne wywiera ujemny wpływ na wychowanie dziecka albo, gdy rodzice nie są w stanie poradzić sobie z codziennymi problemami wychowawczymi.”

Wydawanie orzeczeń skutkujących odebraniem dziecka z rodziny biologicznej następuje tylko i wyłącznie w sytuacji, gdy „takie oddzielenie jest konieczne ze względu na najlepiej pojęty interes dziecka, co może być konieczne w szczególności w przypadkach nadużyć lub zaniedbań przez rodziców wobec dziecka lub gdy każde z rodziców zamieszkuje oddzielnie, a musi zostać podjęta decyzja dotycząca miejsca pobytu lub zamieszkania dziecka”

Znaczenie instytucji rodzinnej pieczy zastępczej dla właściwej opieki nad dzieckiem, która nie może być realizowana w naturalnym środowisku biologicznym, wydaje się być bezdyskusyjne. Wśród celów umieszczania dziecka w rodzinie zastępczej wymienia się bowiem m.in.: przygotowanie do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia; do pokonywania trudności życiowych; do nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych, a zarazem społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami; przygotowanie do zdobywania umiejętności społecznych, ale również zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych wychowanków. Piecza zastępcza ma wyrównywać braki rozwojowe i szkolne, a jednocześnie traktować dzieci i młodzież w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobistych.

Ważna rola rodziny w rozwoju dziecka sprawia, że powinniśmy dążyć do tworzenia warunków dla skuteczniejszej współpracy pomiędzy wszystkimi uczestnikami systemu wsparcia dziecka i rodziny, a także tworzenia kompleksowego mechanizmu wsparcia rodziców zastępczych. Dążenie do optymalizacji działań skierowanych na rodzinę zastępczą staje się współcześnie priorytetem.

Rodziny zastępcze zapewniają dzieciom całodobową opiekę i wychowanie, jednak pobyt w nich jest jedynie tymczasowy. Tabela Nr 8 przedstawia liczbę rodzin zastępczych w Gminie Trawniki w latach 2019-2023.

Tabela Nr 8. Liczba rodzin zastępczych w Gminie Trawniki w latach 2019-2023

ROK	LICZBA RODZIN
2019	8
2020	8
2021	8
2022	9
2023	12

Źródło: opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że w latach 2019-2021 liczba rodzin zastępczych utrzymywała się na tym samym poziomie, niewielki wzrost odnotowano w 2022 roku, natomiast na przestrzeni 5 lat największą liczbę rodzin zastępczych odnotowano w 2023 r. Rodzina zastępcza jest pomocą zarówno dla dzieci, jak i ich rodziców, daje szansę na reintegrację, pozwala – poprzez zastępstwo w najważniejszej z ról społecznych rozwiązać sprawy konfliktowe i trudne, zrozumieć istotę problemów występujących w rodzinie. Celem ich jest wzmocnienie rodzin naturalnych i dążenie do powrotu do nich dzieci. Gmina Trawniki współfinansuje koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej.

W przypadku problemów rodziny związanych z przemocą fizyczną i/lub psychiczną wszczyna się procedurę „Niebieskie Karty”. Procedura „Niebieskie Karty” to skoordynowany system pomocy dla osób, które doznają przemocy domowej. Jest pomocą w zapewnieniu rodzinie bezpieczeństwa; wsparcia w rozwiązywaniu trudnej sytuacji (nie tylko związanej z przemocą, ale np. w uniezależnieniu się od sprawcy w kwestiach materialnych, zawodowych, mieszkaniowych; zapewnieniu również pomocy psychologicznej, prawnej lub innej) obejmuje m.in. monitoring zmieniającej się sytuacji, podejmowanie przez specjalistów działań mających na celu zmianę zachowania sprawcy, poczynając od uświadomienia sprawcy konsekwencji stosowania przemocy. Tabela Nr 9 obrazuje liczbę rodzin objętych powyższą procedurą w latach 2019-2023.

Tabela Nr 9. Liczba rodzin objętych procedurą *Niebieskie Karty* w latach 2019-2023

LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PROCEDURĄ NIEBIESKIE KARTY W GMINIE TRAWNIKI W LATACH 2019-2023					
ROK	2019	2020	2021	2022	2023
LICZBA RODZIN	39	28	31	39	24

Źródło: opracowanie własne

Dane uwidaczniają, że najmniejszą liczbę wszczętych procedur *Niebieskie Karty* odnotowano w 2023 roku, natomiast w 2022 r. zauważalna jest tendencja skokowa do lat 2020-2021.

Podjmując interwencję w rodzinie, w której występuje przemoc, mamy na względzie zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony osób najsłabszych, tj. kobiet, dzieci, osób starszych i z niepełnosprawnością, które doznają przemocy. Do wszczęcia procedur „Niebieskie Karty” najczęściej dochodzi na skutek interwencji domowych Policji oraz w wyniku rozmowy z pracownikiem socjalnym, bądź w trakcie wywiadu środowiskowego. Zakończenie procedury – zgodnie z uregulowaniami – następuje w momencie ustania przemocy domowej i zrealizowania indywidualnego planu pomocy oraz w sytuacji, gdy grupa diagnostyczno – pomocowa rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły.

4.2. Realizacja zadań Gminy w zakresie wspierania rodziny

W roku 2023 r. na terenie Gminy Trawniki podejmowane były następujące działania o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- 1) **Opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny:** zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Aktualnie obowiązującym dokumentem jest „*Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Trawniki na lata 2023-2025*” przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/289/2023 Rady Gminy Trawniki z dnia 23 marca 2023 r.
- 2) **Prowadzenie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu więzi w rodzinie:** funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla Rodzin z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie w Trawnikach udzielającego specjalistycznego poradnictwa – w 2023 r. wsparciem psychologa objętych zostało 24 osoby (18 kobiet, 6 mężczyzn), dla których podjęto 148 konsultacji. Terapeuta udzielił 239 indywidualnych porad dla osób z problemem alkoholowym. W 2023 r. odbyło się 16 grup wsparcia dla osób po realizacji podstawowego programu terapii uzależnień od alkoholu oraz 5 spotkań indywidualnych dla sprawców przestępstw pod wpływem alkoholu.
- 3) **Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze:** praca asystenta rodziny, praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych. W 2023 r. wsparciem asystenta rodziny zostało objętych 13 rodzin, w których funkcjonuje 28 dzieci. Praca socjalna prowadzona była w łącznie 97 rodzinach z 177 osobami. Wyłącznie pracą socjalną zostało objętych 14 osób z 5 rodzin.
- 4) **Zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji bytowej:** w 2023 roku udzielono wsparcia finansowego, tj. zasiłki okresowe, celowe i stałe dla 81 rodzin ze 104 osobami. Udzielono też wsparcia niepieniężnego (usługi opiekuńcze, zapewnienie posiłku) dla 35 osób z 11 rodzin (w których funkcjonuje 59 osób). Pomocą w postaci zapewnienia gorącego posiłku w ramach realizacji programu „*Posiłek w szkole i w domu*” (jeden gorący posiłek) wydawanego w dni nauki szkolnej objęto 29 dzieci i uczniów oraz 6 osób z tzw. listy dyrektorskiej - realizujących

obowiązek szkolny w szkołach gminnych i poza gminnych; w 25 rodzinach przyznano pomoc w postaci zasiłku celowego na zakup żywności dla 25 osób (29 świadczeń). Pozostałe formy pomocy udzielanej mieszkańcom Gminy w roku 2023 to: dystrybucja odzieży, mebli, sprzętu AGD i RTV (wsparcie uzyskało 5 rodzin – 8 osób dorosłych, 13 dzieci) oraz kolportaż żywności na podstawie porozumienia zawartego z Bankiem Żywności w Lublinie. W 2023 roku wydano 1,23280 tony żywności. Z tej pomocy skorzystało ogółem 138 osób (co stanowi 1,63 % mieszkańców Gminy), z czego 65 to kobiety, a 73 to mężczyźni. Wśród ogólnej liczby Beneficjentów *Programu*: 34 to dzieci do 15 lat, 8 to osoby powyżej 65 roku życia, 31 to osoby z niepełnosprawnościami. Udział w *Programie Operacyjnym „Pomoc żywnościowa”* możliwy był dzięki OSP w Trawnikach, która jako organizacja partnerska lokalna złożyła wniosek o uczestnictwo w *Programie* do Banku Żywności w Lublinie. W celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji udzielano wsparcia w formie stypendiów i zasiłków o charakterze socjalnym – z tej formy pomocy skorzystało 19 dzieci z 11 rodzin. W roku 2023 celem przezwyciężenia trudnej sytuacji osoby lub rodziny oraz wzmocnienia jej aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej czy też przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu podjęto realizację 4 kontraktów socjalnych. Praca socjalna prowadzona była w łącznie 97 rodzinach z 177 osobami. Wyłącznie pracą socjalną zostało objętych 14 osób z 5 rodzin. Podejmowane w ramach pracy socjalnej działania miały na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających tym dążeniom.

5) Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny:

- a) Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Trawnikach w 2023 r. uczestniczyli w następujących szkoleniach podnoszących ich kompetencje zawodowe umożliwiając udzielanie profesjonalnego wsparcia: *„Standardy asystencji osobistej osoby z niepełnosprawnościami”*; *„Szkolenie dla instruktorów szkolących sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie niesprzedawania alkoholu osobom poniżej 18-go roku życia”*; *„Pierwsza pomoc w stanach zagrożenia życia”*; *„Standardy pomocy interdyscyplinarnej świadczonej osobom pokrzywdzonym przestępstwem”*; *„Praca z osobą stosującą przemoc domową”*; *„Przemoc wobec dziecka”*; *„Przegląd i omówienie najważniejszych zdań Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołów Interdyscyplinarnych. Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw”*; *Szkolenie dla Asystentów Rodziny w zakresie pracy z członkami rodzin z problemem alkoholowym i przemocą pn. „Akademia Asystenta”*; *Szkolenie świadomościowe dla kadry podmiotów uczestniczących w opracowaniu Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w gminach / powiatach województwa lubelskiego*; *Szkolenie specjalizacyjne z zakresu „Organizacja społeczności lokalnej”*; *Szkolenie specjalizacyjne z zakresu „Opracowanie i realizacja indywidualnych planów usług społecznych”*; *Szkolenie specjalizacyjne z zakresu „Zarządzanie i organizacja usług społecznych”*; *„Podstawy metodycznego*

działania asystenta rodziny”; „Dostępna administracja publiczna – szkolenie dla kadry”. W ubiegłym roku staliśmy się także uczestnikami następujących webinarów: „FASD – Perspektywa psychologa”, „FASD jako trauma rozwojowa i relacyjna” oraz „Mała – duża nowelizacja KPA.

- b) W 2023 r. braliśmy udział w następujących konferencjach: *„Podejście środowiskowe w działaniach pomocowych: organizacja, metodyka, upowszechnianie”; „Konferencji podsumowującej projekt pn. Ośrodek Wsparcia Architektury Dostępnej (OWDA) – kompleksowe usługi w zakresie dostępności architektonicznej dla podmiotów publicznych”; „Regionalne spotkanie ekonomii społecznej”; „Standardy pomocy interdyscyplinarnej świadczonej osobom pokrzywdzonym przestępstwem”; „Regionalna Konferencja Dotycząca Stosowania Klauzul Społecznych” – podczas, której wręczono nagrody w konkursie Lubelski Lider Ekonomii Społecznej; „systemowe rozwiązania we wsparciu osób z niepełnosprawnością”. W dniach 22-23 czerwca 2023 r. pracownicy uczestniczyli w spotkaniu informacyjno – edukacyjnym pn. „Lubelskie forum centrów usług społecznych i procesu deinstytucjonalizacji” oraz w warsztatach tematycznych: „Rola Organizatora Społeczności Lokalnej i Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych CUS”. W dniach 25-26 października 2023 r. trzech pracowników naszej jednostki uczestniczyło w V Międzynarodowej Konferencji pn. „Profilaktyka i monitorowanie uzależnień na poziomie lokalnym – wyzwania oraz szanse”, w której wzięli udział czołowi europejscy eksperci zajmujący się działaniami na rzecz poprawy jakości profilaktyki. Wiedzę i umiejętności podnosiliśmy również poprzez udział we „Wschodnim Forum Zamówień Publicznych – edycja 2023”. W 2023 r. uczestniczyliśmy w przedsięwzięciu organizowanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Świdniku pn. Targi Pracy – spotkanie miało na celu stworzenie okazji do kontaktu osób poszukujących pracy z firmami rekrutującymi pracowników.*
- c) W dniu 20 listopada 2023 r. zostało zorganizowane na terenie Gminy Trawniki spotkanie z doradcą zawodowym. Celem przedsięwzięcia było przygotowanie osób bezrobotnych lub poszukujących pracy do świadomego planowania kariery zawodowej i wyposażenia w umiejętności niezbędne do poruszania się na otwartym rynku pracy. Ciągłe zmiany na rynku pracy, rosnąca konieczność mobilności zawodowej, znikające i pojawiające się nowe zawody powodują, że wytyczenie długoterminowej ścieżki zawodowej wielu osobom wydaje się być bardzo trudne. Zajęcia umożliwiły realizację poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej dla młodzieży i osób dorosłych w zakresie wyboru zawodu, kierunku kształcenia (studiów, studiów podyplomowych, szkoleń, kursów itd.), a także umożliwiły podjęcie świadomej decyzji przy zmianie zawodu, kierunku nauki, czy decyzji o samozatrudnieniu.
- d) W 2023 r. jeden z pracowników ukończył studia podyplomowe realizowane w ramach środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS). Jeden z pracowników podjął w ubiegłym roku naukę na kierunku *Specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej.*

6) **Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem**, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa; organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających; prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Decyzję o przydzieleniu asystenta rodziny do danej rodziny podejmuje kierownik ośrodka pomocy społecznej na podstawie wniosku pracownika socjalnego lub na wniosek Sądu. Asystent rodziny realizuje plan pracy z rodziną za jej zgodą i przy aktywnym udziale członków rodziny, w miejscu zamieszkania lub miejscu wskazanym przez rodzinę. W 2023 roku asystent rodziny pracował z 13 rodzinami obejmując wsparciem 28 dzieci, w tym 2 z niepełnosprawnością. Wszystkie rodziny, do których skierowano asystenta przeżywały trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Zakres działań asystenta był dostosowany do potrzeb każdej rodziny na podstawie diagnozy problemów oraz zasobów rodziny. Realizując zadania w zakresie wspierania rodzin asystent rodziny współpracował z: pracownikami socjalnymi oraz pracownikami innych komórek organizacyjnych OPS; Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy domowej; Powiatowym Urzędem Pracy; placówkami ochrony zdrowia; Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie; Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej; przedstawicielami oświaty; Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną; Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; Policją; kuratorami zawodowymi i społecznymi; placówkami opiekuńczo-wychowawczymi; rodzinami zastępczymi. Asystent rodziny w 2023 r. brał udział w 2 spotkaniach w sprawie oceny sytuacji dziecka organizowanych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Świdniku – Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. W zeszłym roku uczestniczyliśmy w rządowym programie wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2023”. Celem Programu była pomoc w realizacji zadań wykonywanych przez asystentów rodziny, w tym również zadań, o których mowa w art. 8 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1923). Kwota wykorzystanych środków z Funduszu Pracy wynosiła 7 785,34 zł, wkład własny Gminy stanowiła kwota 2 297,83 zł.

7) **Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną**: zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina partycypuje w kosztach utrzymania dzieci będących w pieczy zastępczej w wysokości: w pierwszym roku 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku pobytu 30%, w trzecim i następnych 50% kosztów. W roku 2023 koszt współfinansowania pieczy zastępczej sprawowanej nad 30 dziećmi z Gminy Trawniki wyniósł 552 154,68 zł. W tabeli Nr 10 przedstawiono zestawienie liczbowe dotyczące dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2020 – 2023 z uwzględnieniem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej dla których gmina Trawniki: była właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej oraz współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela Nr 10. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2020-2023

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2020-2023				
Liczba dzieci przebywających w:	ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
rodzinnej pieczy zastępczej	13	15	18	19
instytucjonalnej pieczy zastępczej	8	11	11*	11

*w tym jedno dziecko, które zgodnie z Postanowieniem Sądu zostało umieszczone w DPS

Źródło: opracowanie własne

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trawnikach w 2023 r. włączył się w zbiórkę plastikowych nakrętek następnie przekazanych na rzecz Podopiecznych Lubelskiego Hospicjum dla Dzieci im. *Małego Księcia*.

Ponadto w 2023 r. byliśmy realizatorem dwóch Programów w ramach ogłoszonych naborów wniosków przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Pierwszy z nich to Program pn. „*Opieka wytechnieniowa*” – *edycja 2023*. Celem głównym Programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad: dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności i osobami niepełnosprawnymi posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 44). W 2023 r. na terenie Gminy Trawniki z tej formy wsparcia skorzystały trzy rodziny – 2 z osobami z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz 1 z dzieckiem z niepełnosprawnością. Łącznie udzielono 555 godzin usług opieki wytechnieniowej – 370 godzin przyznano dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, a 185 godzin dla członka rodziny / opiekuna niepełnosprawnego dziecka. Kwota wykorzystanych środków w edycji Programu 2023 r. (wraz z kosztami obsługi) to 22 755,30 zł – co stanowi 75,45 % ogółu otrzymanych środków.

Kolejny z Programów to „*Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej*” – *edycja 2023*. Głównym celem Programu było wprowadzenie usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla uczestników Programu, którymi mogły być: dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem „konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji” oraz osoby z niepełnosprawnością posiadające orzeczenie o niepełnosprawności o stopniu znacznym lub o stopniu umiarkowanym, lub traktowane na równi do wymienionych zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Łączna kwota środków Funduszu Solidarnościowego wykorzystana na realizację Programu w 2023 r. wyniosła 70 769,66 zł. Wsparciem asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością zostało objętych 4 osoby (2 z niepełnosprawnością w stopniu znacznym i 2 z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym - w tym jedna ze sprzężoną). Łącznie wykonano 1 273 godzin usług asystencji osobistej – 433 h dla osób ze znacznym

stopniem niepełnosprawności i 840 h dla osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Liczba asystentów osób niepełnosprawnych zaangażowanych w realizację Programu – 4. Koszt wynagrodzenia asystentów za wykonaną usługę asystencji osobistej wyniósł 65 953,11 zł. Koszt przejazdów asystentów własnym / udostępnionym przez osobę trzecią / innym środkiem transportu np. taksówką w związku z wyjazdami, które dotyczą realizacji usług wymienionych w treści Programu stanowiła kwota 2 700,00 zł. Na ubezpieczenie OC lub NNW asystentów wydatkowano 451,75 zł, natomiast koszt obsługi Programu stanowiła kwota 1 664,80 zł.

V. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Rodziny zagrożone kryzysem są stale monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników medycznych i inne instytucje, w tym także – w razie potrzeby – przez Policję i kuratorów sądowych. Pomoc rodzinie realizowana jest w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej oraz organizowania spotkań dla rodzin. Rok 2024 i kolejne lata będą kontynuacją prowadzonych działań w zakresie tworzenia systemu opieki oraz pomocy rodzinie znajdującej się w trudnej sytuacji, która nie wykonuje swoich funkcji rodzicielskich w sposób prawidłowy oraz nie zapewnia rodzinie z problemami potrzebnego wsparcia.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przedstawia się następujące potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny:

- 1) Realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny, o którym mowa w art. 176 pkt 1 ustawy.
- 2) Kontynuacja realizacji zadania związanego z zapewnieniem rodzinom przeżywającym trudności wychowawcze wsparcia i pomocy ze strony asystenta rodziny – utrzymanie zatrudnienia min. jednego asystenta rodziny.
- 3) Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników Ośrodka, a także innych specjalistów zajmujących się pracą z rodziną, zatrudnionych w instytucjach i organizacjach funkcjonujących na terenie Gminy Trawniki.
- 4) Zapewnienie środków na współfinansowanie pobytu dzieci z terenu Gminy w systemie pieczy zastępczej.
- 5) Utworzenie placówki wsparcia dziennego.
- 6) Rozszerzenie oferty Punktu Konsultacyjnego dla Rodzin z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- 7) Uruchomienie zajęć warsztatowych, form wykładowych oraz publikacja artykułów skierowanych do rodziców, mających na celu wsparcie ich w wypełnianiu funkcji wychowawczych.
- 8) Organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji.
- 9) Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej.
- 10) Podjęcie działań zmierzających do powstania wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży.
- 11) Praca socjalna w rodzinach, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze.

- 12) Współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
- 13) Zapewnienie środków finansowych na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- 14) Wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi.
- 15) Pozyskiwanie środków ze źródeł zewnętrznych, celem wzmocnienia istniejącego systemu wspierania rodziny.